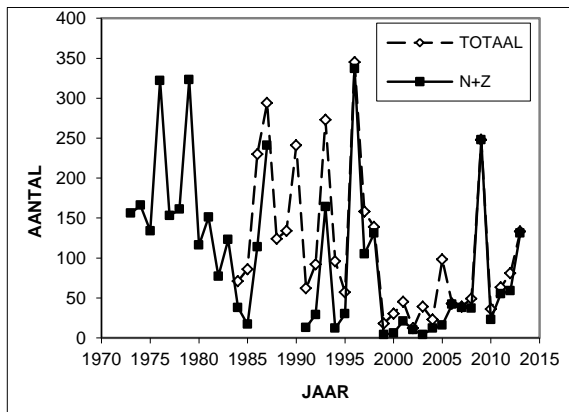

Het voorkomen van de putter in de westelijke Eempolders

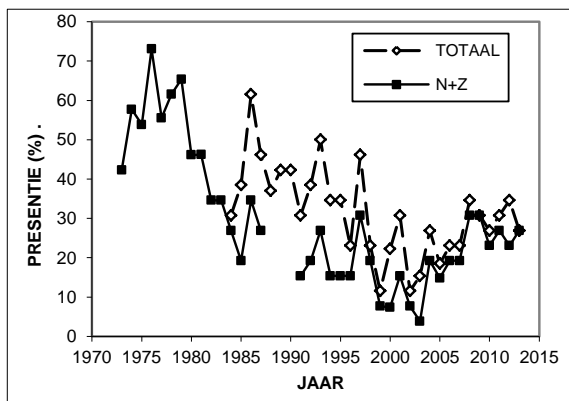
De kneu is een relatief kleine vinkachtige die vooral in agrarisch gebied broedt. Hij preferert nogal open terrein, maar er moet wel voldoende voedsel in de vorm van zaden aanwezig zijn. Hij zoekt zijn voedsel vaak op de grond en kan daardoor ook wel graszaden gebruiken.

De aantallen waargenomen kneuen per jaar staan in figuur 1. Opvallend is de enorme variatie die een gevolg is van het al dan niet voorkomen van grote groepen. Toch lijkt er een afname te zijn tot ongeveer 2000 waarna de aantallen weer wat op lijken te krabbelen.

Figuur 1. Totaal aantal getelde kneuen per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

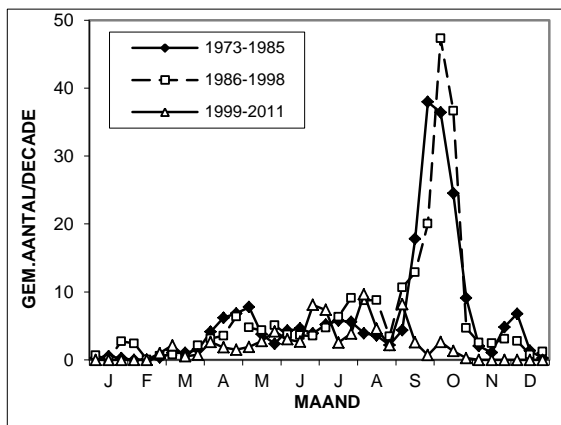
Als we naar de presentie (figuur 2) kijken verdwijnt het effect van de grote groepen en blijkt er een duidelijke trend te bestaan. Het beeld van een afname tot net na 2000 en een toename in de volgende jaren is hier veel duidelijker. Ook blijkt dat de presentie de laatste jaren nog veel lager is dan in de eerste jaren van de tellingen.

Figuur 2. Presentie van de kneu per jaar. De getrokken lijn geeft de presentie zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale presentie.

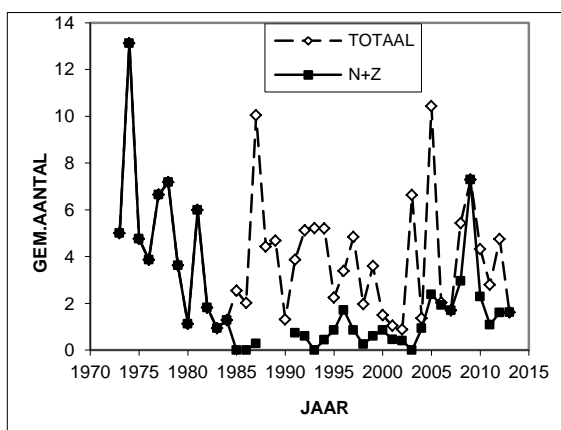
De verdeling over het jaar (figuur 3) is in de loop van de tijd nogal veranderd. In de eerste 25 jaar van de tellingen zagen we verreweg de grootste aantallen in september en oktober. Dit is de trektijd van de kneu. We mogen daarom aannemen dat we hier met doortrekkers te maken hadden. Het feit dat we vaak met grote groepen te maken hadden wijst hier ook op. Die grote groepen zijn ook de oorzaak van de variatie in de totale aantallen per jaar. De voorjaarstrek is alleen met veel goede wil in de eerste jaren van de telling te ontdekken.

Ook de aantallen in de winter lopen terug. Na 1987 zijn er nauwelijks nog waarnemingen van november tot en met februari.

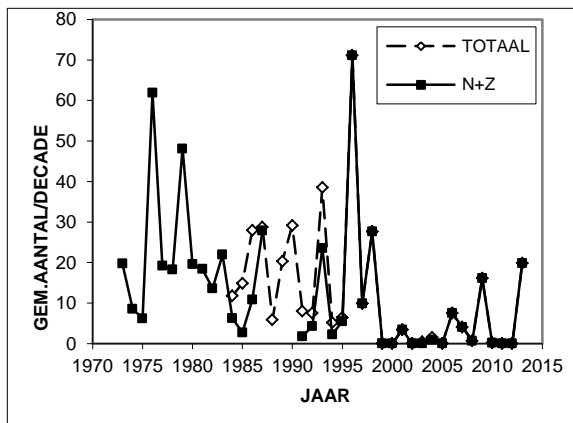
Figuur 3. Gemiddeld aantal kneuen per decade voor drie periodes van dertien jaar.

De verdeling per jaar in de broedtijd, waarvoor de periode mei en juni is gekozen om geen last te hebben van de doortrek in het voorjaar, wordt gegeven in figuur 4. In de jaren tot 1984 is sprake van een sterke afname. Vanaf 1984 wordt ook de Oostermeent geteld. In eerste instantie blijven de aantallen daar constant, terwijl ze in het oorspronkelijke telgebied laag blijven. Ongeveer vanaf 2005 nemen de aantallen in het telgebied Noord weer wat toe. Daarentegen lijken de aantallen in de Oostermeent vanaf 2000 af te nemen. Landelijk geeft het BMP project van Sovon tot 1995 een flinke afname, waarna de aantallen stabiliseren. Op grond van de afname staat de kneu als kwetsbaar op de Rode Lijst van broedvogels.

Figuur 4. Gemiddeld aantal kneuen in de periode mei-juni (broedtijd).

Zoals uit figuur 5 blijkt houdt de doortrek in de herfst na 1998 plotseling op. Pas vanaf 2006 zien we in sommige jaren weer kleine aantallen. In de Oostermeent verdwijnen ze zelfs al vanaf 1995. De oorzaak van de afname is volstrekt duister. Het kan zijn dat de trekroute van de kneu veranderd is, maar het is ook mogelijk dat er tegenwoordig niet voldoende geschikt voedsel is zodat doortrekkende kneuen niet meer blijven foerageren. In de landelijke trektellingen zijn geen aanwijzingen voor een plotselinge afname in de jaren negentig. Het lijkt dus een lokaal verschijnsel te zijn.

Figuur 5. Gemiddeld aantal kneuen in de periode september-oktober (trektijd).

Alles bij elkaar is het de kneu in de Eempolders in deze ruim 40 jaar niet echt voor de wind gegaan. Het aantal broedvogels is gedaald, al lijkt er sprake van wat herstel. De grootste bijdrage aan de afname is echter geleverd door het verdwijnen van de herfsttrek.

Referenties

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht
 Linnartz, L, 2002, Kneu *Carduelis cannabina* p. 246 in LWVT/SOVON 2002. Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co., Haarlem